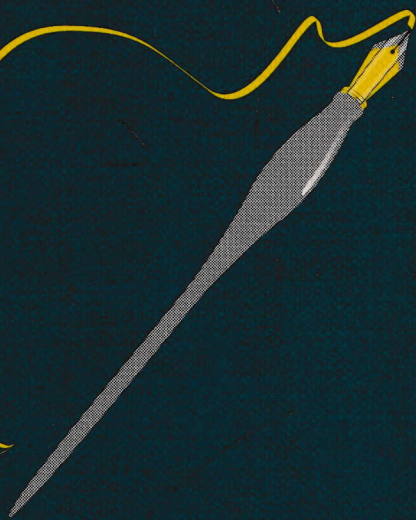

Erik Werlauff
Bergen, Norge

Teftagter &
Fctiorer
overenskomster

2. udgave

Jurist- og Økonomiforbundets Forlag

Alle rettigheder forbeholdes.
Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse eller
mangfoldiggørelse af denne bog eller dele heraf er
uden forlagets skriftlige samtykke ikke tilladt
ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Tryk: Gentofte Tryk

Indbinding: Damm's Bogbinderi, Randers

Printed in Denmark 1995

ISBN 87-574-3931-5

Forord

1.-udgaven af denne bog udkom i 1987 under titlen »Vedtægt og aktionæraftale«. På talrige henvendelser fra advokater, revisorer og andre rådgivere har vi forstået, at der har været brug for bogen, og også i undervisningsmæssig sammenhæng har den fundet anvendelse, skønt dens opbygning ikke var synderlig pædagogisk, men snarere håndbogspræget.

Med den foreliggende fremstilling har vi ønsket både at foretage en ajourføring under indtryk af de forløbne 7 års erfaringer og praksis og tillige at omdisponere og forenkle fremstillingen i bogen i en række henseender. Vi har i nogen grad forladt det håndbogsmæssige præg til fordel for en mere systematisk og analytisk fremstilling, men det praktiske sigte har vi søgt at bevare ved at indføje talrige eksempler i teksten – også egentlige formuleringsforslag (»paradigmaer«).

I 1.-udgaven gennemgik vi først vedtægterne og disses indhold, dernæst aktionæraftaler og disses indhold. Fordelen herved var, at bogen egnede sig som opslags- og håndbog, men som en sammenhængende bog var den vanskelig at læse. Med 2.-udgaven har vi derfor den ambition både at fastholde bogens anvendelse som opslagsværk for praktikere og samtidig at gøre fremstillingen mere sammenhængende og pædagogisk. Dette sidste er søgt opnået ved at opdele fremstillingen i tre hovedafsnit:

Først behandles vedtægterne og alle relevante spørgsmål i forbindelse med deres fortolkning, ændring, eventuelle tilsidesættelse, sammenhæng med aftaler m.v.

Dernæst behandles på tilsvarende måde aktionæroverenskomster, dels som begreb, dels i henseende til indgåelse, fortolkning, gyldighed m.v.

Endelig behandles en lang række emner, som enten kan eller skal omtales i vedtægterne, eller som – enten alternativt til eller som supplement til en vedtægtsregulering – kan omtales i en aktionæroverenskomst, og for hvert enkelt emne tages der stilling til, hvad det indebærer at henvise spørgsmålet til behandling i vedtægt og/eller i aftale.

Herved bliver denne del af bogen i højere grad problemorienteret, end det var tilfældet med 1.-udgaven, og den, der læser i bogen for at få svar på et specifikt spørgsmål, behøver herefter kun læse ét sted.

I tilknytning til de enkelte problemkredse er der i videre udstrækning end i 1.-udgaven tilføjet eksempler på, hvordan en vedtægts- eller aftalebestemmelse vil kunne formuleres. Bogen er *ikke* herved blevet til nogen egentlig paradigma-

samling, men vi har erkendt, at én ting er at læse om et problem på retsteoretisk grundlag, noget andet er at formulere en konkret klausul derom. Vi erindrer imidlertid – ligesom i forordet til 1.-udgaven – om, at overvejelserne om, hvad der skal gælde i det konkrete selskab, altid bør foretages *før* formuleringsforsøget.

Det er i stigende grad et praktisk problem, hvilke skattemæssige konsekvenser der må antages at blive udløst af aktionær- og anpartshaveroverenskomster, eksempelvis af en salgs- eller købsret, en omfordeling af aktieklasser m.v. Også vedtægtsbestemmelser, fx om aktieklasser, indløsningsret m.v., kan få skattemæssige konsekvenser, nogle gange ganske utilsigtet – og uventet – for koncipisten. Uden at nære noget ønske om at gøre fremstillingen til en skattemæssig bog har vi af de nævnte årsager fundet det rigtigst at indføje en række bemærkninger om de skattemæssige følger af forskellige aftaletyper. Denne fremstilling kan ikke blive udtømmende – hvornår er en skatteretlig fremstilling efterhånden dét? – men alene være nogle advarselslamper for vedtægts- og aftalekoncipisten.

Til sidst i bogen har vi opsummeret nogle af bogens gode råd i form af en checkliste – så forkæret sådanne ellers kan være – med opregning af emner, som man altid skal huske at regulere, og emner, som nøjere bør overvejes.

Vi har – i højere grad end ved 1.-udgaven – søgt at være opmærksomme på, at bogen ikke skal være en komplet »selskabsret« anskuet ud fra en vedtægts- og aftalemæssig synsvinkel. Med andre ord hverken kan eller skal bogen dække alle de områder, som en mere traditionel fremstilling af selskabsretten gør. Bogen forudsætter derfor, at læseren har i hvert fald en grundlæggende selskabsretlig viden.

Bogens titel har ændret sig en smule fra 1.-udgaven. Dennes titel var »Vedtægt og aktionæraftale«. I erkendelse af, at det lidt omstændelige udtryk »aktionæroverenskomst« synes at være uudryddeligt i dansk sprogbrug, har vi valgt at bruge det i titlen.

Den øgede opmærksomhed om aktionæroverenskomster har ført til, at der i såvel Sverige som Norge er udgivet en monografi om emnet – i Sverige *Kansmark & Roos: »Aktieägaravtal«* fra 1985 (2. udgave 1994) og i Norge *Lowzow & Reed: »Aksjonæraftal«* fra 1993. Begge fremstillinger – citeret henholdsvis som »Kansmark & Roos« og »Lowzow & Reed« – har været en inspiration for den foreliggende bog.

Der har kun undtagelsesvis kunnet tages hensyn til materiale, der er offentliggjort efter den 1. november 1994.

København og Aalborg, november 1994

Jørgen Nørgaard Erik Werlauff

Indhold

Forkortelser	12
I Vedtægterne	13
A. Begreb og funktion	13
B. Obligatoriske eller fakultative emner	14
1. Obligatoriske emner	14
2. Betinget obligatoriske emner	17
3. Fakultative emner	20
C. Metoder til at gøre forskel på aktionærer	21
1. Ligeretsgrundsætningen	21
2. Aktieklasser	23
3. Stemmeloft	27
4. Ejerloft	28
D. Metoder til at sikre særlige rettigheder	32
1. Klasseopdeling	32
2. Etablering af individualrettigheder	32
E. Fortolkning	34
F. Ugylldighed/tilsidesættelse	38
II Aktionær- og anpartshaveroverenskomster	41
A. Begreb og funktion	41
B. Hovedmotiver	44
1. Magtkoncentration	46
2. Magtspredning	48
C. Hovedemner	52
1. Forvaltningsbeføjelser	52
2. Økonomiske beføjelser	53
3. Dispositionsbeføjelser	54
D. Hovedmetoder	55
1. Stemmeoverførsel	55
2. Stemmebinding	61
E. Hvem bindes af aftalen?	62

1. Selskabet	63
2. Bestyrelse og direktion	69
3. Revisorerne	73
4. Aktiekøbere og -panthavere	74
F. Ugyldighed/tilsidesættelse	77
1. Aftaler, der altid er ugyldige	78
2. Aftaler, der konkret bliver uvirksomme	81
G. Opsigelse, ophævelse og forbud	83
H. Internationalt lovvalg og værneting	86
I. Nærmere om samspillet mellem vedtægt og aftale	88
J. Metoder til sikring af aftalers virkning	91
III Konkrete emner i vedtægter og/eller overenskomster	95
A. Obligatoriske emner for vedtægterne	96
1. Navn	96
2. Hjemsted	99
3. Formål	101
4. Aktie- eller indskudskapitalens størrelse	107
5. Aktiernes pålydende, evt. navnenotering og evt. negotiabilitet. Papirløse aktier	108
6. Indskudskapitalens opdeling i anparter	112
7. Stemmeret	113
8. Bestyrelsesmedlemmers antal og valgperiode	115
9. Bestyrelse eller direktion i et ApS	116
10. Revisorernes antal og valgperiode	117
11. Indkaldelse og emner til generalforsamlinger	118
12. Regnskabsåret	119
B. Virksomhedens formål contra aftalens formål	120
C. Parternes tilknytning til virksomheden eller til kapitalen	121
D. Selskabets virksomhed og aktiver	123
1. Herskende selskaber	124
2. Beherskede selskaber (hvis ydelser er vitale for det selskab, hvorom aftalen indgås)	124
3. Særlige anlægsaktiver	125
E. Handel med og ansættelse i selskabet	126
1. Markedsvilkår	126
2. Samhandel	128
3. Ansættelse	128
F. Bestyrelse og direktion	130
1. Konstitution	130

2. Funktion	131
G. Repræsentantskab	133
1. Konstitution	134
2. Funktion	134
H. Generalforsamling	136
I. Revision og regnskab	139
1. Revisorerne	140
2. Acces til revisorerne	140
3. Særlige krav til regnskabets indhold	140
J. Informationsret	141
K. Aktiers omsættelighed eller indløsning	142
1. Salg	143
2. Stemmeretsoverdragelse	145
3. Pantsætning	146
4. Familiemæssige forhold	146
5. Indløsning	147
6. Skattemæssige aspekter	149
L. Udbytte, konsolidering, tab og kapitaltilførsel	156
1. Udbytteminimering	156
2. Udbyttmaksimering	157
3. Tabsfordeling	158
4. Indskudspligt	159
5. Magtforskydning ved dårlig drift	162
6. Metoder til kapitaltilførsel	163
a. Bestyrelsesbeslutning om almindelig låneoptagelse	163
b. Særlige rentevilkår	164
c. Ansvarlig lånekapital	165
d. Egenkapital	167
e. Fremmedkapital, der kan blive egenkapital	168
f. Egenkapital, der kan blive fremmedkapital	170
g. Udbud blandt gamle aktionærer	173
h. Børsintroduktion	175
i. Offentligt udbud uden børsintroduktion	177
M. Indbyrdes beslutningstilblivelse	179
1. Rådslagning	179
2. Stemmevægt	179
3. Vetoret	180
4. Deadlock	180
5. Udenforstående	182
N. Afgørelse af tvist	182

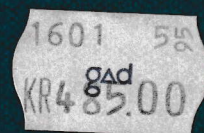
1. Fortolkningsprincipper	183
2. Internationalt lovvalg	183
3. Konfliktløsning uden tvist	184
4. Voldgift	184
5. Værneting	185
IV Huskeliste til vedtægt og aktionæroverenskomst	187
A. Obligatoriske vedtægtsemner	187
B. Betinget obligatoriske vedtægtsemner	188
C. Fakultative vedtægtsemner	191
D. Opdeling i aktie- eller anpartsklasser	191
E. Særlige individualrettigheder	193
F. Fravigelse af flertalsprincippet	193
G. Tilsigtes der magtkoncentration eller -spredning?	194
H. Aftalens sikring over for aktiekøbere, panthavere og kreditorer	194
I. Regulering i aftale eller vedtægt? – nogle forskelle	195
J. Metoder til sikring af overenskomstens virkning over for selskab og tredjemand	196
K. Hovedpunkter fra aktionæroverenskomst mellem selskab og aktionær, der samhandler (Matas)	197
L. Mandaternes fordeling, formandsposten samt énstemmighed til vidtrækkende beslutninger	197
M. Revisorvalg og regnskabs indhold, kursberegning m.v.	200
N. Omsættelighedsbegrænsning for aktier/anpartes; skattemæssig fælde	201
O. Tilblivelse af beslutninger på områder, hvor parterne ikke på forhånd har bundet sig	204
P. Konfliktløsning	205
V Nogle konkrete formuleringseksempler	207
A. Eksempel på vedtægter for børsnoteret (bank)aktieselskab ..	208
B. Eksempel på vedtægter i ikke-børsnoteret, familieejt selskab	215
C. Eksempel på vedtægter i et ikke-børsnoteret (produktions- selskab) med en aktiv »iværksætter« og en kapitalinvestor ..	219
D. Eksempel på vedtægter i et selskab med en ældre og en yngre generation, hvor førstnævnte indtil videre bevarer den afgørende indflydelse	222

E. Aktionæroverenskomst mellem moderselskab og datterselskabets 25% minoritet, som er aktiv i selskabet .	227
F. Aktionæroverenskomst mellem yngre generation i et familieselskab	231
G. Eksempel på vedtægter og stiftelsesdokument for to selskabers fælles »datterselskab«, et 50:50-selskab	233
H. Eksempel på vedtægter og stiftelsesdokument i et ApS i liberalt erhverv, her: et lægeselskab	236
I. Eksempel på anpartshaveroverenskomst vedrørende selskab i liberalt erhverv, her: lægeselskab	242
J. Aktionæroverenskomst mellem (familie)aktionærer og en medaktionær, fx en investor eller et moderselskab ...	251
K. Aktionæroverenskomst mellem ældre og yngre generation i et familieselskab	258
L. Aktionæroverenskomst mellem aktive (minoritets)aktionærer og en 50%-aktionær (et selskab)	261
Domsregister	269
Litteraturoversigt	273
Stikordsregister	275

VEDTÆGTER OG AKTIONÆROVERENSKOMSTER giver i sin 2. reviderede udgave svar på de væsentlige spørgsmål om udarbejdelse af vedtægter for aktie- og anpartsselskaber og om eventuelle aftaler mellem selskabets ejere – aktionær- og anpartshaveroverenskomster.

Bogen giver dels en teoretisk baggrund for selskabets og aktionærernes/anpartshavernes indbyrdes regelsæt, dels en praktisk relateret gennemgang af en lang række konkrete emner, der kan eller skal behandles i vedtægterne og/eller i aktionær- og anpartshaveroverenskomster.

Bogen er i vidt omfang forsynet med formuleringseksempler, og dens sidste to kapitler indeholder huskelister og konkrete formuleringseksempler til udarbejdelse af vedtægter samt aktionær- og anpartshaveroverenskomster.

ISBN 87-574-3931-5